MORGONBRIS

TIDNING FÖR DEN SOCIALDEMOKRATISKA KVINNORÖRELSEN.

Utgiven av styrelsen för Sverges Socialdemokratiska Kvinnoförbund.

N:r 3. Mars. 17:de årg. 1921.

Folkförbundets konsolidering.

För Morgonbris av ANNA WICKSELL.

Om det är folkförbundets uppgift att bevara freden mellan nationerna, kan denna uppgift fattas i en trängre och en vidare bemärkelse. Enligt den trängre tolkningen skulle uppgiften innebära endast bildandet av en juridisk organisation mellan staterna till slitande av mellanfolkliga tvister och utveckling, precisering och förbättring av den internationella rätten. Denna tolkning skulle leda till skapande av en fast internationell domstol, inrättande av internationella förlikningsorgan och diplomatiska konferenser, sammanträdande med vissa års mellanrum för diskuterande av den internationella lagstiftningen. På denna linje arbetade all vederhäftig fredsrörelse före kriget, och om någon 1914 sagt oss, att år 1921 skulle detta program vara fullt genomfört, så skulle vi den gången, och med all rätt, ansett detta som ett jätteframsteg och en utomordentlig vinst.

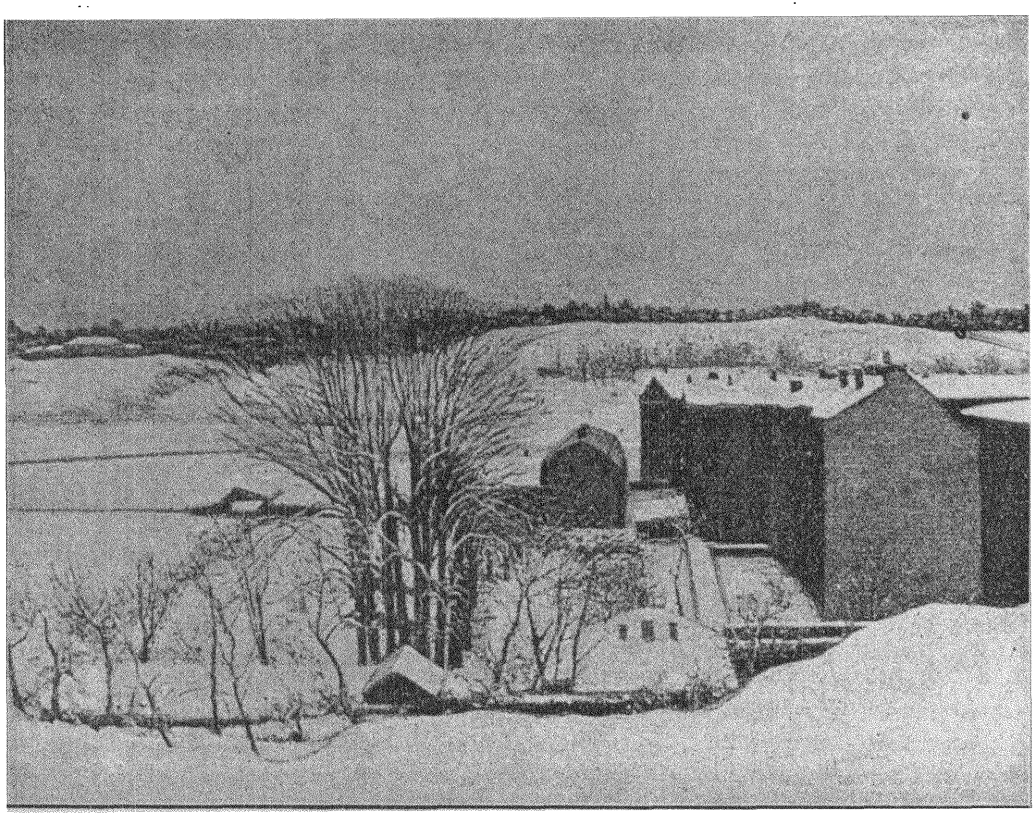

Nordström: EN VINTERAFTON VID ROSLAGSTULL.

Numera torde förespråkarna för denna riktning här i Europa vara ganska fåtaliga, men den omfattar fortfarande av majoriteten av det stora politiska parti inom Förenta staterna, som nu i dagarna skall övertaga ansvaret för detta lands politik. Ett försök har redan gjorts från detta håll att ersätta det nuvarande förbundet med en sådan mera inskränkt juridisk organisation, och nya försök kunna möjligen komma längre fram.

Den vidare tolkningen innebär, att praktiskt taget alla mellanfolkliga frågor och problem skola ligga inom folkförbundets verksamhetsområde. Denna tolkning har stöd i förbundsakten, som dels principiellt vill indraga under förbundet alla nuvarande internationella organisationer, dels särskilt uppräknar en del internationella problem, som förbundet omedelbart bör upptaga till behandling, och slutligen i allmänhet stadgar, att förbundets två viktigaste organ, Församlingen och Rådet, äga taga befattning med varje fråga, som rör världens fred.

Den Församling, som nu sammanträdde i Genève 15 november 1920, bestod av ombud för förbundets samtliga medlemmar utom Honduras. Rådet, som intill Församlingens sammanträde ensamt lett förbundets arbete, hade, efter vad det syntes, utan tvekan tillämpat den vidare tolkningen av förbundets syfte; särskilt hade det genom att sammankalla den ekonomiska konferensen i Bryssel förra hösten visat sig hysa den uppfattningen, att det tillkomme förbundet att göra ett försök att på internationell väg komma tillrätta med det nuvarande ekonomiska nödtillståndet i världen, en uppgift, som, om den skall lösas i solidaritetens tecken, gör djupa ingrepp i folkens suveräna självbestämningsrätt. Det var ingalunda på förhand klart, att Församlingen utan vidare skulle sanktionera en så vidsträckt tillämpning av förbundsakten; krig, sjukdomar och ekonomisk misär äro svåra problem att taga itu med; aktuellt föreligga de också som i huvudsak europeiska problem; omkring hälften av förbundets medlemmar äro emellertid utomeuropeiska stater, och det låg rätt nära till hands att tänka sig, att de lätt skulle kunna räkna ut, att ett avhjälpande av dessa svårigheter genom medverkan av alla stater skule för dem komma att kosta betydligt mera än vad det smakade.

Församlingen visade emellertid liten eller ingen tvekan härvidlag. Till och med några av de ännu pågående följdkrigen efter den stora världsbranden försökte man att komma tillrätta med; rörande det armeniska eländet måste man dock konstatera, att förbundets resurser icke räckte till för att där åvägabringa fred på det enda säkra sättet, nämligen medelst militärt ingripande. Ingen internationell ordningsmakt har ställts till förbundets förfogande, och de enskilda makter, som under andra omständigheter skulle kunnat ingripa å förbundets vägnar, äro nu själva utpinade av krig och ur stånd att få sina röstberättigade medborgare att vara med om nya krigsäventyr, även då det gäller ett så behjärtansvärt syfte som att frälsa det armeniska folket från undergång. Nu gjorde man så gott man kunde; man lyckades förmå Förenta staterna, Spanien och Brasilien att tillsammans försöka på underhandlin-

Morgonbris.

Tidning för den socialdemokratiska kvinnorörelsen.

Utgives av styrelsen för Sverges Socialdemokratiska Kvinnoförbund.

Redaktör: Ruth Gustafson, Brännkyrkagatan 27, Stockholm Sö. St.-Tel. Söder 74 94. Rikstel. 249 48.
Expedition: Anna Svensson Grindsgatan 10, III, Stockholm Sö. St.-Tel. Söder 78 98.
Prenumerationspris: Helt år kr. 3:—, halvt år kr. 1:50; lösnummer 25 öre.
Annonspris: Sista sidan 25 öre, textsida 40 öre pr mm.

Sverges Soc.-Dem. Kvinnoförbund: Ordf. och korresp. sekreterare: Fru Signe Wessman, Upplandsgatan 85 III, Stockholm. A. T. 244 36.

gens och medlingens väg förmå Mustafa Kemal att låta armenierna vara i fred, och man tillsatte en liten kommitté, som skulle överväga vad man möjligen vidare skulle kunna göra, ifall medlingsaktionen icke lyckades. Senare skulle denna kommittés uppgift övertagas av Rådet. Hoppas kan man ju alltid, men icke är det stora utsikter till att något resultat skall kunna uppnås. En av de mycket få punkter, där Rådet fick uppbära förebråelser, var dess försummelse att icke på en bestämd tidpunkt ha försökt att hindra förra vårens krig mellan Polen och Sovjet-Ryssland, en fråga som väcktes av den engelska arbetarledaren Barnes.

Till bekämpande av tyfus- och övriga epidemier i Mellaneuropa lyckades man på frivillighetens väg få ihop de nödvändigaste medlen, något som Rådet också försökt men ej kommit tillrätta med.

Debatten om de svåra ekonomiska förhållandena var stillsam och utan alla sensationella moment. Den präglades av allvar och insikt om, att inga underverk kunna göras på det ekonomiska området, att fyra års världskrig och dess förödande verkningar icke kunna avhjälpas i en handvändning, utan att världen, som en talare sade, länge får äta sitt bröd i sitt anletes svett för att åter bringa ordning i de ekonomiska förhållandena. Debattens resultat var skapandet av en mera permanent ekonomisk organisation, som skall giva världens mest framstående praktiska ekonomer och finansmän tillfälle att överlägga om, vad som genom solidaritet och samverkan kan åstadkommas till underlättande av krediten, förbättrande av valutaförhållandena, distribution av råvarorna och härom framlägga förslag. Underverk kunna icke heller dessa experter göra, om det icke möjligen kan kallas ett underverk, ifall det lyckas dem att på detta ömtåliga område utjämna nationell egoism och göra billighet, rättvisa och solidaritet till ledande grundsatser i nationernas ekonomiska politik.

Det betydelsefullaste vid behandlingen av alla dessa frågor ligger alltså mindre i de omedelbara resultat som uppnåddes, än i den principiella tillämpningen av den vidare uppfattningen av förbundets verksamhetsområde. Tyngdpunkten av Församlingens arbete låg emellertid på ett helt annat gebit. Det var första gången förbundets alla medlemmar träffades för att diskutera förbundets angelägenheter och det var naturligt, att deras första omsorg måste bli att konsolidera sin egen organisation. Tre huvudfrågor förelågo här till behandling, inväljande av nya medlemmar, skapande av förbundets tredje stora organ, den fasta internationella domstolen, och förbättringar i förbundsakten.

Om folkförbundet skall kunna rätt fylla sin mission, måste det vara universellt, d. v. s. omfatta alla eller nästan alla civiliserade stater. I november f. å fattades Förenta staterna, som tills vidare icke vilja vara med i förbundet de förra centralmakterna, vilka icke fått vara med, och den stora gåtan. Sovjet-Ryssland, om vilket ingen vet huruvida det skulle vilja, eller huruvida det skulle få, därest det ville. Vad För. St. angår, kommer dess anslutning säkerligen att i huvudsak bero på förbundets egen utveckling; visar sig förbundet livsdugligt och verksamt, är det nog endast en tidsfråga, när den amerikanska kontinentens stormakt skall se sig föranlåten att ingå däri. Gentemot centralmakterna bröts isen såtillvida, som de två av dem, som denna gång anmält sin önskan att inträda i förbundet, Österrike och Bulgarien också invaldes. Frågan om Tysklands medlemsskap stod ej på Församlingens dagordning, men väcktes till en kort diskussion av den schweiziska presidenten; under debatten förklarades från fransk sida, att man i detta land lika väl som i andra förstode nödvändigheten av förbundets universalitet, och att från dess sida intet hinder skulle resas mot Tysklands inval, så snart det lämnade de i förbundsaktens första artikel föreskrivna garantierna för sin allvarliga avsikt att iakttaga sina internationella förpliktelser: detta tolkades i allmänhet så, att därest det nu under vintern och våren lyckades att uppnå en överenskommelse mellan ententemakterna och Tyskland i skadeståndsfrågan, skulle man kunna påräkna, att Tysklands inval skulle kunna äga rum redan vid Församlingens nästa sammanträde i september d. å.

Utom de två nämnda centralmakterna invaldes denna gång Finland, Luxemburg, Costa Rica och Albanien. De baltiska randstaterna samt Ukranja, Georgien och Armenien vågade man icke upptaga såsom medlemmar av förbundet; deras osäkra gränser och mindre stabila regeringsförhållanden göra det betänkligt för förbundet att enligt förbundsaktens art. X garantera dessa länders territoriella integritet och politiska oberoende mot yttre angrepp.

Redan i förbundsakten utlovades skapandet av en stående internationell domstol, och Rådet hade för Församlingen framlagt förslag till stadga för en sådan. Denna antogs också enhälligt med en del smärre ändringar. Enligt denna stadga skall domstolen bestå av 11 domare och 4 suppleanter, valda på nio år bland världens skickligaste internationella jurister utan annan hänsyn till nationalitet än att det i domstolen endast får finnas en domare från ett och samma land. Det område, där förpliktelsen att vända sig till denna domstol är obligatorisk för alla stater är mycket inskränkt; men det lyckades få en betydligt utvidgad obligatorisk förpliktelse antagen för de stater, som genom en särskild ratifikation ville förklara sig beredda att underkasta sig en dylik förpliktelse. Får man tro vittnandet därnere, skulle detta bli fallet med flertalet mindre stater och sannolikt också med Italien. Här i Sverge kommer antagligen kungl. proposition om sådan ratifikation att föreläggas riksdagen. Hela stadgan träder i kraft, så snart mer än hälften av förbundsmedlemmarna ratificerat densamma, och man hoppas, att detta skall kunna ske i loppet av vintern, så att nästa Församling skall kunna, tillsammans med Rådet, välja domarna, och domstolen alltså träda i funktion från och med nästa höst.

Att det finnes en sådan stående mellanfolklig domstol äger en mycket stor principiell betydelse. Det gamla, absoluta suveränitetsbegrepp, som tidigare behärskade staterna, och som gick ända dithän, att det pretenderade att varje stat i sista hand själv ägde bestämma, vad som för den vore rätt eller orätt utan att därvid fråga efter någon annans rätt, hade hittills aldrig kunnat drivas längre ifråga om rättsligt avgörande av mellanstatliga tvister än till att medgiva, att de underställdes domare, som parterna själva valde för varje särskilt fall, och som ägde deras speciella förtroende med avseende på just den föreliggande frågan. Även 1907 års Haagkonferens, som gjorde vad den kunde för att få införd en stående internationell domstol, kunde icke komma ifrån tanken, att de olika staterna måste vara "representerade" i domstolen. Den nu beslutade domstolen, som skipar rätt i folkförbundets namn och icke såsom förut i parternas, företräder i den mån den är obligatorisk en rätt som står över staterna och som de förklarat sig villiga att böja sig för i form av denna domstols utslag.

Att förbundsakten, som den nu före-

ligger, är både dunkel och bristfällig, har från alla håll konstaterats och från intet förnekats. De skandinaviska regeringarna hade för denna Församling framlagt förslag, mycket försiktiga förslag, till avhjälpande av de svåraste bristerna. Förslagen hade även upptagits på dagordningen, men det visade sig ganska snart, att stämningen var emot, att de denna gång skulle upptagas till behandling. Skälet härför tycktes mest vara, att de makter, som i huvudsak buro ansvaret för förbundsaktens nuvarande lydelse, betraktade det som en art honnörssak, att icke förbundets medlemmar redan den första gång de sammanträdde skulle börja ändra och reformera författningen. I början befarade man, att förslaget att icke vid detta sammanträde upptaga de insända förslagen till behandling skulle innebära ett rent strypningsförsök; då det emellertid visade sig, att ett holländskt förslag om att i stället hänvisa desamma till en särskild kommission, som Rådet skulle anmodas att tillsätta, och som skulle avgiva sitt betänkande i så god tid att det jämte Rådets yttrande kunde föreligga vid 1921 års sammanträde, icke väckte det ringaste motstånd utan genast antogs av utskottet, gick minoriteten, som naturligtvis också omfattade de skandinaviska ombuden, utan svårighet med på denna ordning, som ju i alla fall tillförsäkrar våra förslag en synnerligen omsorgsfull prövning, även om det medför ett års uppskov. Församlingen antog också förslaget med det tillägg, att kommissionen skulle pröva, utom de skandinaviska förslagen, även förslag från andra länder, som inlämnades inom en viss av Rådet bestämd tid.

Mot detta beslut röstade Argentina och ännu en sydamerikansk stat. De argentinska ombuden återkommo emellertid icke till Församlingen utan skickade två dagar senare en skrivelse med förklaring, att Argentina icke kunde godkänna ett uppskov med behandlingen av förslag, vilka voro avsedda att fullständiga och stärka förbundets författning; de förslag som av argentinska republiken inlämnats vore av denna art, och i konsekvens härmed betraktade den argentinska delegationen sitt uppdrag som avslutat.

I Församlingen anmärktes med anledning av denna skrivelse endast att om var och en, som hade förslag att komma med, vilka han ansåg för viktiga och betydelsefulla, skulle handla på samma sätt som de argentinska ombuden, då skulle varje parlamentariskt eller föreningsmässigt arbete omöjliggöras, och därmed övergick Församlingen till dagordningen. Hela det argentinska tillvägagångssättet förefaller ännu besynerligare i ljuset av det sakförhållandet, att argentinska paktändringsförslag visserligen omnämnts i ett föga uppmärksammat tal av delegationens ordförande en av de allra första dagarna, men icke officiellt framlagts varken i utskottet eller i Församlingen förrän samma dag som deras skrivelse inkom, och då uppskovsbeslutet alltså var fattat, och att de argentinska ombuden under debatterna först i utskottet och sedan i Församlingen icke med ett ord framhållit dessa förslag eller sagt ifrån, att de skulle betrakta uppskovsbeslut som så ödesdigert för förbundet, att de icke längre kunde deltaga i Församlingens arbete.

Bland de skandinaviska ändringsförslagen fanns emellertid ett, som icke kunde uppskjutas, nämligen det som rörde fastställandet av hur ofta Församlingen själv i framtiden skulle sammanträda. Som man principiellt alltså ej ville företaga några som helst ändringar i pakten, kom denna fråga att upptagas i annat sammanhang, nämligen som en del av Församlingens arbetsordning. Som dess art. I står nu, att Församlingen sammanträder v a r j e å r den första måndagen i september. Enligt min uppfattning innebär denna arbetsordningsbestämmelse ett beslut av ännu större räckvidd än till och med domstolsstadgan. Beslutet betyder, att varje år skall samlas, automatiskt, ansvariga ombud från världens alla hörn för att överlägga om varje år föreliggande internationella problem, internationella svårigheter, internationella krav. Det betyder, att dessa frågor skola diskuteras offentligt, inför hela världens ögon och öron; stora och små meningsskiljaktigheter och intressemotsättningar skola komma till orda och få bryta sig mot varandra i en offentlig debatt; problemen skola dryftas av alla, både dem som äro närmast intresserade av deras lösning och de mera opartiska och neutrala, och de komma därigenom in i ett svalare luftlager och underkastas en mera saklig behandling. Det betyder också, att internationella intressemotsatser och meningsskiljaktigheter kunna bli internationellt behandlade innan de hinna förtäta sig till tvistefrågor, för vars lösning måste anlitas domstol eller förlikningsmyndighet, eller som kunna bli till fara för freden; det går lättare att komma tillrätta med sådana frågor, reda ut dem, klarlägga dem och lösa dem, då de ännu äro allmänna och principiella eller åtminstone kunna behandlas ur allmänna och principiella synpunkter. Enligt all erfarenhet går det också lättare att komma till en fredlig och tillfredsställande lösning, då människor stå ansikte mot ansikte och diskutera, än då de sitta hemma var och en vid sitt skrivbord och skriva noter till varandra, och själva behandlingen inom en debatterande församling medför, att om det icke lyckas finna en tillfredsställande utväg den ena gången, så kan frågan utan risk få ligga till sig och mogna, tills det går lättare att komma tillrätta med den. Vidare innebär de årliga sammanträdena också Församlingens möjlighet att hävda sig såsom förbundets högsta myndighet; det blir den ensam som äger fastställa förbundets årliga budget, och dess kritik av Rådets årliga rapport blir mera aktuell och mera verksam.

Men de årliga sammanträdena ha ännu en betydelse; det är deras återverkan på det allmänna medvetandet. I närvarande ögonblick har detta allmänna medvetande ännu icke fattat, att det hädanefter kommer att finnas ett organ, där alla internationella problem ha sitt naturliga och lagenliga forum; men då Församlingen verkligen sammanträtt 3—4—5 gånger, då blir det för det allmänna medvetandet en vana, en vardaglighet, då kommer det att framstå som en självklar sak, att detta är det enda normala och naturliga sätt att behandla mellanfolkliga frågor, att något annat sätt helt enkelt icke kan ifrågakomma. Förbundets Församling, förbundets domstol och förbundets förlikningsorgan komma att inför det allmänna medvetandet erbjuda samma garanti för upprätthållandet av freden mellan nationerna, som motsvarande institutioner inom länderna lämna för att de enskilda människorna skola hålla fred med varandra. Att detta skall ingå som en levande faktor i det allmänna medvetandet är målet för all fredsrörelse. Och intet kommer att så snabbt föra oss dit som Församlingens årliga sammanträden.

Det är långt ifrån mig att tro, att vare sig Församlingen eller något annat förbundsorgan skulle vara fullkomligt. Misstag komma att begås, gynnsamma ögonblick komma att försummas, men misstagen kunna rättas, och ögonblicken komma åter. Om förbundet är en levande organism, komma därinom att yppa sig olika riktningar, som komma att bekämpa varandra; men de komma att söka ett stöd i sina respektive länders allmänna opinion, de komma att uppfostra denna till allmänt intresse för utrikespolitiska frågor, och de komma att kämpa med skäl mot skäl, icke med kanoner mot kanoner. Ännu är förbundet ungt och svagt, och de som verkligt nitälska för freden böra nu under den första tiden söka hålla sin hand över det och icke spränga det vare sig med för stora anspråk eller för omild kritik. För min del har jag med mig från Församlingens första sammanträde en stark och varm känsla av god vilja att göra förbundet till vad det bör vara, och en fast övertygelse, att detta första sammanträde lagt en god grund till förbundets konsolidering.

Bliv medlem i den socialdemokratiska kvinnorörelsen!

Bilda nya klubbar!

Hemmets poesi.

Av Abdon Furuhage.

Poesien håller på att försvinna från jorden. Detta är ett faktum, även om det utkommer aldrig så många diktsamlingar. I och med industrialismen och kapitalismens hårda press på människorna ha dessa alltmer övergivit skönhetsvärdena för att dyrka nyttighetsvärdena. Detta är ju fullt förklarligt — den hårda existenskampen har bringat människorna till detta — om det sedan är nyttigt för människan som sådan blir en annan fråga. Ingen torde kunna förneka att sann poesi skänker andlig styrka och vederkvickelse. Ingen torde heller kunna förneka, att andlig och fysisk styrka är det bästa för människan. Men industrialismen är sannerligen ingen god jordmån för vare sig andlig eller fysisk styrka. Det måste vara kraftnaturer för att kunna motstå industrialismens nivellerande och degenererande inflytande. Men det betänkliga är, att också hemmen alltmer börjat industrialiseras, att hemmets poesi håller på att försvinna. Den kraftkälla som ett sant hem är, är själva grundvalen för en livskraftig och sund kultur. Sina dessa kraftkällor som heta goda hem, då mister också kulturen sin innersta livsrot och blir osund.

Det har på en del håll utbildat sig en dogm, att ett gott hem förutsätter ekonomisk välmåga. Men detta är alldeles felaktigt. Även de enklaste hem kunna vara goda och äga poesi. Det är människorna själva som skapa hemmen till vad de äro — goda eller icke goda. Men där nöden varje dag står som ett spöke vid dörren, där kan naturligtvis ingen hempoesi trivas, ej heller där lyxen och överflödet hopat sig. Men innan socialismen hunnit utföra sin världsfrälsande gärning att avskaffa fattigdomen och lyxen, kunna många värden gå förlorade, därför att människorna ej tänka på vad hemmet betyder både för dem själva och för kulturen.

* * *

Hemmets poesi är den varma tonen i rösterna, de stilla samtalen om livets stora frågor, den ljusa renhet, som bor i ett gott hem.

Den föraktas av de råa, grova naturerna, men den älskas av dem som i hemmet se en helig uppgift — att fostra nya människor.

Prenumerera på Morgonbris!

Agitera för Morgonbris!

GATAN.

Jag går på en folkuppfylld gata
när aftonen lockar blitt.
Allena och måltöst jag strövar,
medan tankarna vandra fritt.

De tusende lyktornas skimmer
står blekt emot skymmande hus.
De tusende, anade stjärnor
brista fram likt elektriska ljus.

Det strömmar och strömmar en skara
av okända anleten.
Vi mötas — en blick blott, en tanke,
sedan glida vi fjärran igen.

De skymta förbi mig i kvällen
som skuggor mot okända mål
med tomma och skälvande blickar
men ibland med ögon som stål.

De glida likt stickor för strömmen,
som brusar dar mäktig och bred.
De svinna i dunklet och följas
av nya — led efter led.

Och allt som skuggorna dala
så tunga, allvartiga ned
jag känner en ångest mer ödslig
än en kväll på en öde hed.

Det står som en stilla kvidan
emot mig av hopplösa liv.
Den talar ur härjade dragen,
ur ögon, som mistat allt liv.

Mitt hjärta blir tungt av jämmer,
mitt öga blir dunkelt av sorg.
En järnhand kring strupen griper
— jag irrar på gator och torg.

O, stundom när skymningen faller
på mänskornas glidande led
i storstadens väldiga vimmel
slår i själarna ångesten ned.

Och gatornas ärriga stenar
som Golgata likna i ve.
De nötas av sargade varelser,
av otaliga pinade.

ELSA COLLIN.

Varför agar man barn?

Att ge ett barn stryk, är det lättvindigaste sättet att komma ur en besvärlig situation och ett sätt, som onekligen sparar en hel del tankearbete. Därför har kroppsagan ännu förespråkare bland ej så få föräldrar och lärare.

Men i själva verket finns det nu för tiden inga som helst giltiga skäl för kroppsagans användning och den människa, som begagnar sig därav är själv i behov av psykisk behandling.

Det är ett väl känt faktum, att grymhet mången gång är ett utslag av sexuell perversitet. En lärare, som ger stryk, är ofta sadist, d. v. s. en person, som erfar sexuell njutning genom att begå grymma handlingar. I extrema patologiska fall är njutningen medveten. I de flesta fall är den dock omedveten och individen i fråga är fullt och fast övertygad om att han drivs av de ädlaste motiv, såsom plikt, religion, kärlek. (''Det smärtar mig mera än dig'', är ju det typiska resonemanget.)

Det finns ett sätt, på vilket var och en som brukar straffa barn genom att ge dem stryk, kan komma underfund med om han är pervers eller ej. Om han blir förargad eller upprörd, då han läser vad jag nu skrivit, så är han antagligen en sadist. Ty ingen människa tar illa vid sig för ett påstående, om detta ej träffar någon omedveten öm punkt. Om jag skulle säga till min vän Andersson: ''Ursäkta att jag säger det, men jag tror inte att du älskar din hustru'', så skulle han blott få sig ett gott skratt. Ty han har inte varit gift mer än en månad och är medvetet och omedvetet förälskad upp över öronen. Men om jag skulle säga detsamma till Karlsson, som är gift och mycket gift sedan tio år tillbaka, så får jag kanske ett handgripligt svar. Och får jag det, kan jag genast draga den slutsatsen, att mitt yttrande träffar något, som han i sitt undermedvetna känner vara överensstämmande med verkligheten.

Och i analogi härmed drar jag den slutsatsen, att den person, i vars uppfostringsmetod stryk ingår och som ville ge mig en ordentlig minnesbeta för att jag talar om sadism, befinner sig i samma situation som Karlsson: jag har råkat framkasta en anklagelse, som hans undermedvetna känner det berättigade uti.

Men antag nu, att personen i fråga med lugn tagit emot beskyllningen för sadism. Antag att han inte är en sadist. Varför använder han sig då av kroppsaga.

Det kan hända att han har ett visst maktbegär, som tillfredsställes, då han får slå någon. När jag var pojke, tyckte jag det var oerhört roligt att ta

en stör och driva till korna på länden med den. Det gav mig en känsla av stor makt och betydelse: satte inte jag, en liten svag parvel, skräck i ett djur, som mycket väl kunde sparka ihjäl mig! Det är mycket antagligt, att om en sträng myndighet uppträtt på scenen och gett mig stryk för min grymhet, så skulle mitt maktbegär allt fortfarande finna tillfredsställelse genom att begagna käppen. Många människor komma aldrig över detta barnstadium och mången vuxen är i psykiskt hänseende tio år gammal.

Den vanligaste anledningen till att människor slå barn är emellertid denna: de äro disharmoniska i sitt eget inre, och den oviljа de känna mot sig själva, projicieras och riktas mot de försvarslösa barnen. Projektionen är en mycket intressant företeelse inom själslivet, och särskilt vanlig i den formen, att människor mot andra rikta ett klander, som innerst inne gäller dem själva. Vem är t. ex. strängare i sin dom över en mor med oäkta barn, än en kvinna, vars eget liv inte är så alldeles fläckfritt. Fru Ström, som själv haft fyra barn utom äktenskapet, känner med sig att hon brutit mot de gängse moralbegreppen, men hennes stolthet gör det omöjligt för henne att erkänna sitt eget fel. Men när Jenny Persson, som tjänar på herrgården, ”råkar i olycka”, så beskyller fru Ström henne för all den lättfärdighet hon själv ej vill kännas vid. Byn säger naturligtvis att fru Ström är skenhelig. Men skenheligheten är fullkomligt omedveten, ty hon känner verkligen en rättfärdig harm över Jennys dåliga leverne.

Jag kommer ihåg en lärare jag en gång kände. När hans fru vaknade med huvudvärk, fick den stackars karlen till livs inte endast sina egna fel och brister, utan till på köpet hela familjens. Han var så feg, att han ej vågade ge svar på tal, utan han slank helt slokörad iväg till skolan. Men klassen skalv, då den såg ”morgonens olycka målad i hans anlete”. Ty ve det barn, som nu vågade röra ett finger, det fick ohyggligt mycket smörj med en läderkarbas av den hemma så beskedliga karlen.

Man skulle ju kunna tänka sig, att det var den harm, läraren kände mot sin hustru, som han nu slungade över de oskyldiga eleverna. Alldeles säkert, men han gjorde också något annat: han projicierade också den avsky han kände över sin egen feghet och rädsla.

”Felet, kära Brutus, ligger icke hos våra stjärnor, utan hos oss själva.” Det är bittert att behöva erkänna detta, men sanningen är, att vi ogilla hos andra det som vi avsky hos oss själva. Kristus sade: ”Den som är utan synd, kaste första stenen.” Han visste att den människa, som själv ej har någon synd, inte heller kastar sten på syndare.

Sokrates.

Av professor *Malte Jakobsson.*

[De för ett studium av Sokrates viktigare dokumenten jämte lämpliga biografier föreligga på svenska: Platons tidigare dialoger på nytt översatta av A. Lindskog (Platons skrifter, del I, 1920), Xenophons »Hågkomster om Sokrates» 1888 översatta av S. Ljungdahl. En god karaktärisering av Sokrates ger Windelband i en uppsats i Preludier (övers. 1915). Mer i överensstämmelse med senare årens forskning och med intuitiv blick för Sokrates' väsen har Lönborg i »Dike och Eros» del II (1920) behandlat problemet Sokrates.]

Sokrates har icke författat någon enda filosofisk skrift, knappast haft någon egen filosofi, och ändock är han den personlighet i filosofiens historia, som kanske haft större betydelse än någon annan. Genom sin personlighets makt har han verkat på idealister sådana som Platon och Plotin, på materialistiska lyckofilosofer sådana som Aristipp och Epikur, på moralister sådana som cynikerna och stoikerna. Sokrates har för dem alla varit den »vise», vars livsfilosofi de velat var på sitt sätt filosofiskt utforma.

Även långt utanför filosofernas krets är Sokrates känd om icke genom något annat så genom sin död. Alla ha hört talas om hur han anklagades för religionsbrott och av en uppretad folkdomstol dömdes till döden, hur han, för stolt att tillgripa någon nådeansökan och avvisande även sina vänners förslag att fly, använde de dagar, som förflöto innan domen gick i verkställighet, till filosofiska samtal med sina lärjungar, och när dödsdagen kom tömde giftbägaren i den lugna förvissningen att »en god man vederfares intet ont varken i livet eller döden och att hans öde ej är gudarna likgiltigt».

Denna Sokrates' dödsdag är ett sådant ögonblick i mänsklighetens historia, som mänskligheten själv icke gärna vill glömma, generation efter generation vänder tillbaka till detta minne. Sokrates går i döden utan oro, utan att i heroiskt patos slita sig loss från allt det som binder vid livet, också utan allt krampaktigt gripande efter en hinsides-härlighet. Med lugn manlighet och med klart medvetande om vad döden innebär — »antingen», låter Platon honom säga, »är den rena intet och den döde har ej medvetande om någonting, eller ock är den, som man av gammalt brukat säga, en slags förvandling, en förflyttning härifrån av själen till en annan plats» — skiljes han från livet.

Vad var det hos Sokrates, som så grep dem, som kommo i närmare beröring med honom; vilken var Sokrates filosofi?

När man vill besvara den frågan, har man att gå till de skriftliga meddelanden om Sokrates, som hans lärjungar lämnat. Särskilt är det Xenophons »Hågkomster om Sokrates» samt några av Platons dialoger, vilka skola tolkas. Det är en synnerligen intressant uppgift att lyssna ut vad som kan vara äkta Sokratiskt ur de radikalt olika skildringar av Sokrates, som Xenophon och Platon ge.

Enligt Xenophon är Sokrates en ganska beskedlig borgare, en långrandig dygdefilister, som går omkring bland atenarne och förmanar dem att behärska sin njutningslystnad — därför att det är så nyttigt att icke lägga två sovel på maten, det är icke heller nyttigt att vårda sina vänner, det får man nämligen igen, etc. Enligt en äldre tolkning av Platons behandling av Sokrates skulle Sokrates vara *begreppsfilosofiens* grundläggare. Gent emot de samtida populärfilosoferna, de s. k. sofisterna, som med sin skepsis i fråga om kunskapens möjlighet undergrävde all vetenskap, överhuvud allt allvarligare tankeumgänge människor emellan och indirekt därigenom också all moral och all rätt, skulle Sokrates ha ställt *begreppen*, de klart fixerade betydelseenheterna, som den klippa, på vilken vetenskap och moral på nytt kunde resas. Sokrates var övertygad om att det finnes ett absolut gott, det behövs endast att definiera vad dygd är, och man vet det goda och gör det goda. Man har alltid menat, att denna intellektualism var på en gång styrkan och svagheten i Sokrates' filosofi. Han förbiså, hette det, affekternas makt, därför att han själv hade den geniala nykterhet, för vilken klokheten, besinningen är affekten framför andra.

Nyare forskningar, framför allt ett utomordentligt arbete av Heinrich Maier (Sokrates, 1913), har gett vid handen, att Sokrates alls icke är någon begreppsfilosofiens grundläggare, att han i sina diskussioner med Aténs hantverkare, politici eller filosofer icke syftat till någon teoretisk utredning utan till något helt annat: att väcka

---

Varför straffa föräldrar och lärare så fruktansvärt hårt ett barns försyndelser mot sedlighetsbegreppen? Emedan de vuxna inom sig ha så mycken undertryckt sensualitet, att de känna sig ängsliga för sin egen moral.

Ingen människa, som känner sig själv, kan ge ett barn stryk. De flesta lärare och överhetspersoner, som hålla på kroppsagan, drapera sin grymhet i dygdens mantel, d. v. s. de dölja det omedvetna motivet under en förståndig förklaring. Det är deras plikt, säga de, att vaka över sederna eller ordningen i skolan o. s. v. Men de borde bortse från barnen och ärligt fråga sig själva: ”Vad är det för fel med mig?”

(Ur Teosofisk Tidskrift ha vi hämtat ovanstående beaktansvärda från The New Era översatta artikel. Red.)

sina landsmän till sedlig självbesinning. Sokrates kände sig — Platon lägger de orden i hans mun vid försvarstalet inför rätta — »som satt av guden att hålla efter staten, som skulle kunna liknas vid en ståtlig och ädel häst, som på grund av sin storlek är en smula trög och därför behöver hållas vaken av sporren».

Sokrates är med andra ord icke sofisternas filosofiska motpol. Maier har med stort skarpsinne visat, att dessa så illa beryktade joniska filosofer, vilka verkade som bäst i Atén på Sokrates tid, icke ha varit några principiella förnekare av all kunskaps möjlighet utan helt enkelt liberala populärfilosofer — »till hälften professorer, till hälften journalister» — vilkas gärning Sokrates i många avseenden kunde finna nog så nyttig, om han också innerst inne var främmande för deras undervisningssätt och gärna ironiserade över deras dilettantism framför allt i sedliga frågor. Nej, Sokrates' »fiender» voro de andligen vegeterande, filistrarna, som belåtet slogo sig till ro vid traditionella värden eller, såsom sofisterna, bröto med traditionen men utan att helt frigöra sig från den och utan att på allvar söka någon ny grund för sin sedliga strävan. Anytos och Meletos, Sokrates' anklagare in för domstol, voro just de som hade rätt att känna sig träffade av Sokrates' ironi, dessa, vilkas omsorg om sedligheten, om ungdomens uppfostran, aldrig tagit sig något positivt uttryck förrän de anklagade Sokrates för att fördärva ungdomen.

Sokrates speciella pedagogiska metod att åstadkomma »väckelsen» var samtal. Från småpratet om vardagliga ting lyckades han alltid föra diskussionen in på frågan om det goda, om dygd, om dygd kan läras eller ej. Han predikar dock icke sin egen mening, han ställer sig tvärtom som den okunnige, vilken gärna vill höra vad de som veta allting ha att lära honom. Aldrig blir han emellertid nöjd med de upplysningar han får. Han ställer nya frågor och låter till sist den självbelåtne förkunnaren, han må vara en »sofist» eller en vanlig yrkesman, så trassla in sig i sina påståenden, att han ovillkorligen måste märka att den tro, han förut så lugnt tryggat sig till, icke var mycket genomtänkt.

Då har Sokrates vunnit sitt mål. Han vill framlocka en självprövning. Hans evangelium är att det sedliga handlandet är högsta lycka, icke så som Xenophon fattade denna förkunnelse, att det sedliga handlandet alltid skulle leda till den största möjliga framgång i världen, utan i den meningen, att det sedliga handlandet själv ger den tillfredsställelse, som gör livet värt att leva. Och för att nå fram till denna erfarenhet är det en enda sak som är nödvändig, nämligen »vetande».

Det »vetande», som Sokrates åsyftar, är emellertid icke vetenskaplig dialektik, utan endast klarhet om sin egen allvarliga vilja. Sokrates är övertygad att varje personlighet skall kunna erfara vad det »goda» är, och i och med denna upplevelse också äga »lyckan».

Den vise är fri, han är sin egen lag — något helt annat än godtycke — och har det enda obetingat goda. Det är grekisk livsfilosofi.

(Artikel g:m A. B. F:s studiekommitté för filosofiska och religiösa frågor.)

En livsbild från Indien.

Vid en lätt beröring av Rawders hand vaknade Routledge, och förvånad stirrade han på c h e l á n, allt under det solstrålarna stucko honom i ögonen. En kvinnogestalt låg framstupa framför honom.

''Routledge, min broder, här är arbete för dig. Jag anträffade henne långt borta på landsvägen. Hon sökte krypande taga sig fram till Rydampur med sitt barn. Jag kunde inte lämna henne vind för våg. Hon är nära döden. Sekar väntar mig, och därför ännu en gång farväl.''

Rewder tryckte hastigt hans hand och skyndade bort till sin mästare. Allt hade gått så hastigt och sällsamt till — det var som en andegästning det hela.

Routledge var redan trött på den obarmhärtiga skarpa dagern. Det lågande tempel, varur den unga dagen gått fram, hade sänt sina strålars fulla sken på hans ögonlock under det han sov, och det värkte djupt inne i hjärnan på honom till följd av ljuset... Kvinnan lyfte huvudet från marken — tveksamt vajade det hit och dit som huvudet på en krossad orm — och så började hon nappa och riva i sina kläder. Det låg en tyst liten pilt med vita läppar vid hennes bröst. Hennes stämma lät som när man gnider torvedssticker mot varandra. Han höll vattenskålen till hennes läppar.

''Jag är änka efter Madan Das, som dog då torrtiden började'', omtalade hon. ''Den vite helige mannen bar mig hit och lämnade sin följeslagare på vägen. Detta är min son — Madan Das' son. Jag hade två barn till, flickor båda, men de dogo, då torrtiden kom. Och min svåger, som var spetälsk, är nu också död. Min man arbetade, men arbete har inte stått att få sedan torrtiden inföll. Först sålde vi vår ko —''.

''Snälla mor, anstränge er inte med att tala'', sade Routledge, i det han lyfte henne in i hyddan, men hon kunde inte förstå, vad han menade med det. Han hade inte väl lagt henne på mattan, förrän hon började med sin berättelse igen; hon levde tydligen i den föreställningen, att hon måste tala om alltsammans. Hennes ansikte liknade dammigt papper; hennes läppar voro förtorkade och mungiporna uttänjda åt omse håll. Håret hade fallit av, så att stora, bara fläckar syntes, och hennes hals såg ut som en gammal och skrumpen handled.

''Först sålde vi vår ko'', mumlade hon och sökte få fatt i honom med ögonen, ''och så sålde vi vårt husgeråd. Se'n det var gjort sålde vi dörrarna och dörrposterna. Även efter den pärsen tog maten snart slut, och min man, som hette Madan Das, lämnade sina kläder åt sin bror, som var spetälsk, för att han skulle sälja dem i byn för mat. En granne lånade min man ett stycke bomullstyg att hänga om länderna på sig. Skatten, som bypolisen skulle upptaga, var förfallen till betalning. Madan Das kunde inte betala. Vi höllo på att dö av svält, och en av de späda små, en flicka, dog också. Så kom den engelske skatteuppbördsmannen och tog ifrån den andra lilla flickan, som satt i dörröppningen till vår koja, en liten mässingsspillkum; den skulle gå i avräkning på skatten. I spillkummen fanns det litet soppa, som barnet mitt höll på att äta — en skvätt soppa, lagad av bark, fruktkapslar och vilda bär... Se'n dess har det inte funnits någon mat i huset. Madam Das är död, och de två flickorna äro döda, och Madan Das' bror, som var spetälsk, dog i natt. Den vite helige mannen bar mig hit och lämnade sin följeslagare på vägen. Detta är sonen till Madan Das.'' —

Det rann bort liv från henne med orden, men hon ville inte sluta. Hennes hjärta bultade som en skrämd fågels. Båda tillsammans vägde ej stort mer än ett friskt barn — allt detta, för undergång mogna elände var ej tyngre än att man kunde taga det i fånget.

''Hör på nu, mor lilla'', sade Routledge. ''Tala för all del inte mer. Nu går jag till Härbärget och skaffar mat åt er och sonen till Madan Das. Ligg nu här och vila er. Jag blir inte länge borta.''

Ännu då han gick, låg hon och tuggade om sin historia.

Han kom tillbaka med en tillbringare hett té, tillräckligt starkt att sätta färg på en halv kanna kondenserad mjölk och göra den till ett välsmakande näringsämne. Dessutom hade han med sig en tjänare och ett lakan att hölja över kvinnan med. Routledge räckte barnet åt tjänaren och lyfte moderns huvud upp till skålen. Efteråt tvättade man hennes ansikte och hals och armar med avkylt vatten och tillsade henne att sova.

''Den lille mår alldeles förträffligt, kära mor'', halvviskade han åt henne. ''Nu behöver ni inte oroa er längre. Engelsmännen komma hit i dag med mat i överflöd, och ni har ingenting annat att göra än riktigt vila ut. Gossen kan ju äta, vet jag.''

(Forts. å sid. 8.)

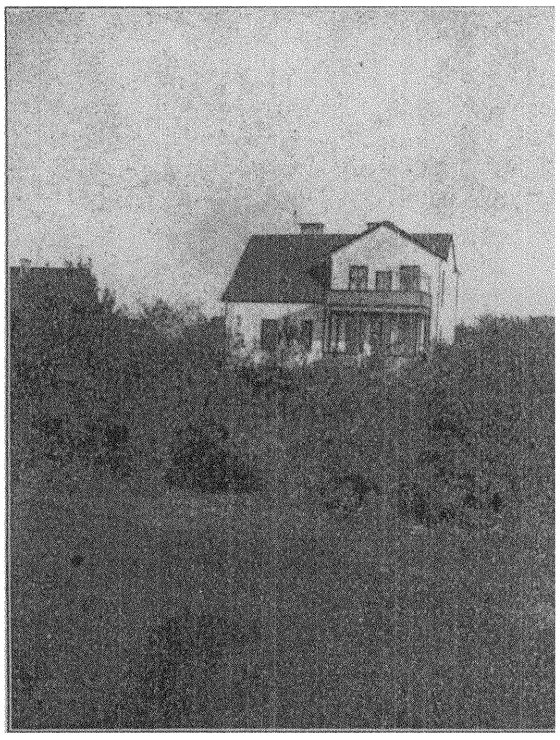

Fru Danielssons hem i Lomma.

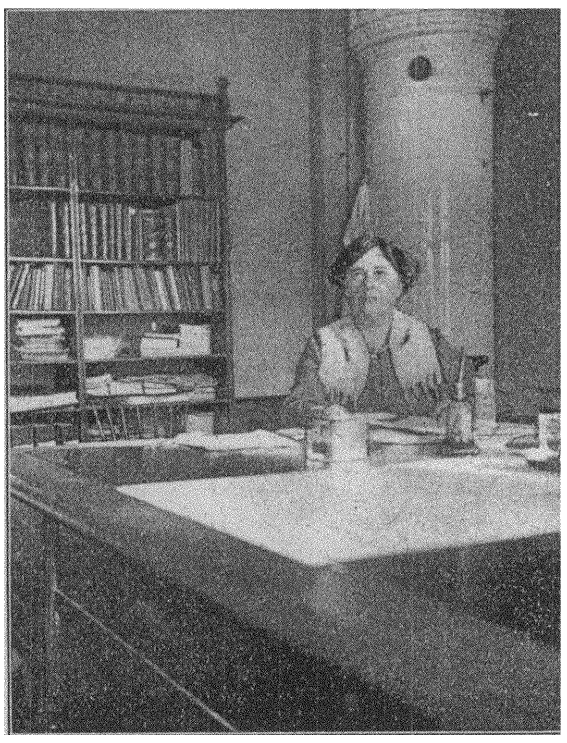

På Arbetets redaktion.

Elma Danielsson.

Höstens guldfärgade glans lyser mig till mötes från blommor och blad, när jag går genom trädgårdsgången, som leder upp till villans entré — fru Elma Danielssons hem ute i Lomma villasamhälle. Sin självförsörjningssyssla som journalist vid tidningen Arbetet i Malmö har fru Danielsson allt sedan Axel Danielssons död för tjugo år sedan uppehållit. Ty tidningen Arbetet var och blev på en gång glädje och sorgebarnet — varmed hennes livs kamp och dess sorger förknippades — och som än i dag håller henne fången i sin verksamhet. Vid densamma hänga åren av lycka och uppoffrande sorg och möda. Ty när Axel Danielsson grundlade tidningen Arbetet, stod hans utvalda brud, då en ung flicka i tjuguårsåldern, vid hans sida och delade svälten och mödan med den man, som hon givit sitt hjärta och sin tro — och som vid det tillfället banade vägen för Sydsverges starka mäktiga arbetarrörelse — och dess första tidning ''Arbetet''. Efter de årens mödosamma uppoffring, kamp och lycka följde sorgens — sorgen som kom och förde med sig åt henne alla de långa årens e n s a m h e t. Åren sedan han, Axel Danielsson, i förtid bruten av försakelser, svält och umbäranden, lämnade henne ensam kvar.

Nu står jag i ett av rummen. Jag hör fru Elmas stämma säga: ''Det här är Axels möbler just så som när han var med.''

Och jag förstår så väl, vad hon velat tillägga — ord som aldrig blevo sagda men som lyste mig till mötes ur hennes blick: — — — ''Att han levat nu med mig här i mitt vackra hem, som jag kunde skaffa mig för mitt mödernearv. Nu hade vi sluppit vara fattiga längre. — Nu hade livet kunnat bjuda honom litet glädje och trevnad.'' — — Och jag låter blicken glida ut över det glittrande sundet, som skimrar utanför fönstret i solljus böljelek. Jag ser det vackra hemmets värme och trevnad och med ens vibrerar mitt hjärtas slag med den lilla kvinnans som står framför mig. — Ensamhetssorgen griper mig — att Axel Danielsson hade förunnats leva här. Han som fick svälta sig till en förtidig död. Som fick bo i e t t litet mörkt trångt rum i Folkets Hus, när tidningen Arbetet grundlades. E t t rum som fick tjänstgöra som redaktion och expedition, som sovrum och matsal, som mottagningsrum för alla partiintresserade.

Men in till Arbetet reser fru D. varje dag — i dag tjugo år efter Axel Danielssons död och fyller lika flitigt sitt värv som medarbetare med samma varma tro och tillit som förr. För många av dem, som ej varit i tillfälle att intimt följa med det arbete hon som e n s a m k v i n n l i g j o u r n a l i s t inom den svenska socialdemokratiska pressen i ''Arbetet'' bedrivit under en lång följd av år, är det därför så mycket intressantare att veta, att fru Elma Danielsson alltid stått som en ensam orädd kämpe för många av de socialhumanitära reformfrågor, varunder särskilt kvinnorna i åratal lidit. Ty även om sign. ''E—a Dn'' icke alltid lyser igenkännande till mötes för de mera oinvigda av tidningen ''Arbetets'' läsekrets, så kunna säkerligen alla andra, som en gång lärt känna Elma Danielssons vidsynta fördomsfria livssyn med lätthet igenkänna de artiklar och bidrag, som flyta ur hennes penna, präglade som de alltid äro av författarinnans personliga självständiga uppfattning, uppburna av densamma social-humanitära känslan och övertygelsen i dag som den dagen för längesedan, då Elma Danielsson drevs av dess kraft med i vår rörelse. Kvinnan Elma Danielsson, Axel Danielssons ungdomsälskade, bär en personlighets styrka inom sig, som gör att man i ödmjuk respekt beundrar henne. Numera tyst och undangömd (som hon själv säger) fyller hon i dag genom sitt arbete vid tidningen icke enbart d e n b e f a t t n i n g e n därför att den giver henne e x i s t e n s e n — utan därför att hennes livslycka en gång av ödets lek sammankopplades med detta arbete och de sociala idéernas framstegsutveckling på ett sätt, som fångade henne för alltid. Och därför har hon också kunnat stanna kvar i tjugo långa ensamma år på den post som Axel Danielsson en gång lämnade kvar åt henne. Hemmet ute i Lomma är tillflyktsorten för vila och lugn. Där såg jag henne vid min visit plocka in de röda mogna äpplena från trädgården. Där pysslar och vårdar hon själv allt levande liv som växer och smyckar hemmets vackra trädgård.

Anblicken av ett barnaansikte i ett av fönstren på husets ena flygelsida kommer mig att spörja: om villan delvis är uthyrd? — — ''Nej!'' säger fru D. ''Det var en familj här med åtta små barn, som plötsligt i oktoberflyttningen blev utkastad på gatan — utan möjligheter att kunna uppbringa en lägenhet. Här stå många tomma tillbommade stora sommarvillor, men ingen människa fanns, som erbjöd de små tak över huvudet. Så fick dom flytta in här.'' Orden kommo så enkla och naturliga. — ''Så fick dom flytta in här''. — — Men sådan är fru Emla Danielsson. Kanske ibland litet karg på ytan, litet frånstötande och bitter vid många tillfällen — m e n med ett hjärta av guld. Hon bär inom sig ett religiöst socialt rättsmedvetande, som står i intim harmoni och samklang med det

bästa och vackraste i livet och som visar sig i hennes omutliga sociala rättsåskådning, icke som en tom fras utan såsom en brinnande handlingskraftig livstro. Det är denna hennes stora förstående kärlek till de små och förtryckta i samhället. Det är denna kärleksvarma livssyn, som gör Elma Danielsson till vad hon är: en föregångskämpe och idébärare för våra stora sociala reformer. Det var samma kärleksvarma ljusa livstro, som band hennes och vår store förkämpe Axel Danielssons livsverk tillsammans. Hon är en av de kvinnor inom vår rörelse, som vi kunna vara tacksamma och stolta över att äga. Densamma i dag som den dagen, då hon följde sitt hjärtas kallelse och blev en av våra ärligaste och hängivnaste kämpar. En av de lärjungar som fått lida och försaka med rörelsen — och som fått bära ensamhetens livs sorg i många långa år. Allt sedan den dagen då Axel Danielssons livskraft bröts och slocknade på våra idéers altare.

Maja Björkman Broberg.

(Forts. fr. sid. 6.)

''Han är son till Madan Das'', mumlade hon, ''och jag är hans mor... Glöm inte det.''

Hon försjönk i en halvdvala. Tjänaren hade med en sked hällt några droppar i den lilles mun. Routledge tog barnet — ett litet, litet pyre, lätt som en kattunge, känslolöst av brist och umbäranden och alltför svagt för att kunna gråta. Dess kropp kändes som en handske, och benen i den lille stackaren lyste vita under den torra, bruna huden och stodo ut som fingrarna i en läderlappsvinge. Tjänaren gick att hämta ett handfat med vatten.

''Varför måste du, lilla telning, lära dig hungerlexan så tidigt?'' sade Routledge tankfullt. ''Du är alldeles för liten att ha kunnat göra något orätt, och om din stackars själ är fläckad med föregående livs synder, är du alldeles för liten att kunna ha kännedom om, att det är för dem, som du nu blir straffad... Jag borde ha frågat Sekar till vad gagn det kan lända att Karma låter en liten barnkropp lida hungerns kval.''

Han tvättade den lille med en svamp och torkade honom, lindade in honom i ett tygstycke och matade honom på nytt — bara några droppar. Och sedan sväljde och kluckade sonen till Madan Das värre för att ytterligare få ner ett halvt skedblad vatten.

''Åh, du är inte på långt när så illa däran som din mamma, min lille pilt. Hon var så gott som ihjälhungrad, innan dina oskattbara källsprång torkade ut... Jaså, man tog ifrån din syster hennes lilla mässingsspillkum och soppskvätten, lagad av bark, fruktkapslar och vilda bär. Den stackars skatteuppbördsmannen måste ha varit mycket trött och uppgiven den dagen... Och din förträffliga fabror, som var spetälsk, sålde Madan Das kläder och Madan Das fick låna ett skynke att ha om midjan, fastän han inte behövde det så värst länge... Kryp nu ihop och slumra gott på en mansarm, min lille pys.''

Routledge delade sig mellan dessa två hela förmiddagen.

Omsider, milsvitt borta i öster, där den dammiga solbelysta slätten tycktes taga slut, dök en oxvagn upp, så ännu en — och så flera. Nästan omärkligt rörde de sig framåt på den slingrande, brännheta vägen. Och nu blev det ett sorl i det hemsökta Rydampurs hyddor.

Routledge tänkte draga sin färde, när nödhjälpsexpeditionen kom. Barnet var bättre, men kvinnan stod inte att rädda. Födan låg i hennes kropp utan att tillgodogöras. Och i tystnaden, som rådde när solen stod på sin middagshöjd, lät han sin tanke fritt sväva över djupen. — Den stora lagen om orsak och verkan hade skänkt honom svaret på den fråga, han några itmmar förut framkastat. Varför hemsöktes barnet av svält, innan det ännu kunde förstå varför det led? Madan Das', som var endast ett redskap att straffa modern... Hur mycket ont måste hon ej, enligt hinduisk lära, ha begått mot honom i någon av sina andra, i dunkel svepta livsformer — då hon tvungits att skaffa honom till världen, till Indiens hungersvärld, tvungits att älska honom, att se honom täras bort av hunger inför sina ögon och att i nattens hemska stillhet krypa efter marken med honom vid sitt bröst. Vilket gränslöst lidande för ett modershjärta!

Kvinnan flyttade den ena armen, så att den kom att ligga i en solbelyst liten ruta på golvet. Det kom Routledge att tänka på en förtorkad, skrumpen daggmask, som överraskades av morgonhettan. Hennes ögonlock tänjdes nu onaturligt ut åt sidorna.

Vilka vidder av mänskligt lidande stå ej tecknade i deras ögon, som hålla på att dö av svält! Det finns ingen förstörelseprocess, som så förfärande avmålar sig i människoögat som hungersnöden. Upplösningens och slutets obeskrivliga mysterier ha där — i ögonen — sina fönster. Kroppen dör lem för lem; allt kött täres bort och allt täljes i de sig vidgande, ständigt sig vidgande ögonen — allt, ända till den glimmande glöden från bålet, står att läsa där.

Och därtill en moders ögon! Hon var redan gammal och prövad i hungerns skola. Mannen, Madan Das; dennes spetälske broder; de små flickorna; den lilla mässingsspillkumen — allt var borta, innan näringen vid moderns bröst tog slut för detta barn. Och ändå hade hon med uppbjudande av den sista återstoden av sina krafter släpat sig fram till staden — allt för denne lille, son till Madan Das, som nu sov tillfrisknandets sömn inom räckhåll för hennes arm.

Routledge stod undrande inför den mäktiga lidelse, som heter moderskap. Den lilla hyddan i Rydampur hade för honom blivit till en plats, där mycket uppenbarades och uttyddes.

Tjänaren hade hämtat dit en läkare, men det var bara en formalitet. Routledge lutade sig över den döende kvinnan. Hennes hjärta fyllde hyddan med sitt dunkande. Det arbetade hastigt och högljutt som en ångbåtspropeller, När Stilla havets svallvågor sjunka undan efter att ha famnat fartyget. Och i all denna glupande hetta rotfäste sig dödskylan i hennes kropp.

''Glöm inte vad jag sagt... Han är son till Madan Das, och jag är hans mor.''

''Jag ska inte glömma det, kära mor'', viskade Routledge. ''En förträfflig man skall ta hand om honom. Det skall jag styra om före allt annat.''

''Madan Das var en förträfflig man.''

Återstoden lät som rasslet av mogna frökorn i en av vinden piskad fröbalja... Routledge vände bort ansiktet för att slippa se dödsryckningarna.

Det hördes fotsteg i sanden och en skugga föll på tröskeln, men Routledge bjöd med upplyft hand tystnad. Det ögonblick, då för allt lekamligt liv tystnaden är värdefullast är det sista... I dörren stod amerikanen.

''Mr Jasper'', sade Routledge, ''ni har väl också varit ute och gjort specialstudier i hungersnöd direkt på platsen? Vet ni att jag har mått illa, och jag mår illa nu i denna stund. Det är den av hungern alstrade svagheten, som gör folket till ett byte för all den styggelse, som smuts och sjukdom innebära. Först hungersnöd, sedan böldpest...''

De gingo tillsammans genom stadsbyn. Engelsmannen skulle komma med oxvagnarna, och alla, som kunde krypa och kräla ut ur sina hyddor, hade i det flammande solskenet samlats på den öppna platsen i byn.

Routledge hade vistats i Rydampur flera dagar och varit en gäst i större delen av hyddorna, men det fanns många på träskplatsen nu — de gamla i dödsångest, ditburna av de unga, vidriga människoruiner, som rörde sig på sanden, dem man inte sett förut. Bäst att inte se för djupt in i detta sönderslitande sceneri, som i belysningen av de nästan lodrätt fallande solstrålarna gav en ganska god föreställning om helvetet; eljest kunde det hända, att skådespelet stannade kvar i minnet — en skräckbild, som inte lät sig bortjaga.

''Jag vet, hur det känns, mr Jasper'', mumlade Routledge. ''Det är ohyggligt att skåda som havets botten — sedan vattenflödena blivit avtappade. Det är hungersnödens mysterium förkroppsligat. Engelsmännen komma för sent.''

(Ur ''Routledge''.)

Ada Rosengren.

En bild ur livet.

(För Morgonbris av Vitalis.)

Vi sutto i hennes trevna hem en solig sensommardag.

Allt var så fint och pyntat i den lilla stugan, så man nära nog kunde tro att hon icke hade annat för sig under dagens lopp än att blott hålla ordning i de två rummen och köket, av vilket den bestod. Men ändå hade hon mycket mer att göra fru Malm. Hon hade man och fem barn, men likväl tycktes inte arbetet kuva hennes glada humör.

Väl skulle hon så väl behövt någon hjälp i hemmet utom den som barnen kunde lämna henne med hushållsgöromålen, men hon hade alltid, när hennes man fört frågan på tal, bestämt avböjt erbjudandet med motivering ''att då skall jag ha en till att passa''.

Det var ju dock mycket att ordna med, alldenstund, förutom det stora hushållet, en rätt stor trädgård även fordrade sin vård, vilket icke ensamt kunde läggas på hennes mans axlar, alldenstund han, på grund av det långa avståndet från staden, där han hade sin anställning, fick för liten tid över att kunna ägna sin lilla fritid till något mera givande arbete åt densamma.

Medan vår värdinna var ute ett litet tag, tillåto vi oss också att beundra hennes utomordentliga arbetslust, i all synnerhet som hon själv icke företrädde med några större kroppsliga krafter att döma efter hennes storlek åtminstone.

Men nu var kaffet serverat. Vi drucko det under glatt samspråk, varefter vi togo en promenad i den vackra och välskötta trädgården.

Plötsligt försvann åter fru Malm och när vi just hunnit till den av vildvinsrankor omväxta bersån slogo vi oss ned där, för att invänta hennes återkomst.

Det dröjde icke heller länge förrän hon kom och hon bad också på sitt för henne så alltid säregna sätt om ursäkt för att hon gått sin väg utan att säga något, ''men jag fick just se mina små skyddslingar ute på vägen'', sade hon, ''och jag kunde icke låta dem gå förbi i dag mer än annars.''

— Vad var det för skyddslingar, näsvist frågat, sporde Vibom, en av sällskapet.

— Åh, det var bara ett par barn från en gård här bortom, som brukar komma förbi här ibland. Och då jag vet att de ha det mycket fattigt, kan jag icke låta bli att sticka åt dem litet eftersom vi själva ha så vi reda oss. Ty jag vet själv vad det vill säga att v a r a fattig.

Ingen av oss kände fru Malm från hennes tidigare år och envar hade visst litet svårt att efter denna bekännelse hitta reda på tråden till något samtalsämne. Det var också som om hon skulle ha märkt denna förlägenhet, ty hon började själv med att säga:

— Det är inte alltid jag haft det så bra som nu. Jag har mat, jag har bostad, barn och en snäll man, men även jag har haft en barndom fylld av vedermödor så svåra att det fanns tillfällen då till och med tiggarkorgen måste tillgripas.

— Men inte har väl fru Malm behövt anlita den, sade Vibom med tvivlande röst.

— Det skäms jag verkligen inte för att erkänna, att jag gjort, men samtidigt lärde det mig också att hata alla som inget ville göra. Jag åsyftar icke de stackars människor, som genom oförvållad arbetslöshet råkar komma i nöd, ty om dem är det synd och i den belägenheten kan ju litet var komma. Men jag är förbittrad på dem som inget v i l l göra, men likväl fordrar allt.

— Ett sådant fall förekom när jag var liten. Jag var väl en tio, elva år, och jag beslöt mig att hämnas för liden oförätt och jag gjorde det också.

Hon frågade om vi ville höra historien och då vi jakade härtill, fortsatte hon.

— Det var mycket fattigt i mitt föräldrahem. Vi var många syskon och far hade väl inte alltid fullt upp med arbete i sitt yrke. Men icke heller när han hade arbete var det så över sig bra. Han var ingen slarver så till vida, att han drack upp något av sin förtjänst, men han hade för litet beräkning om huru mycket ett hushåll behövde i kontanter för att det skulle gå ihop. Det var många gånger hårda strider mellan mor och far om de slantar, som behövdes för hushållet och naturligtvis tog vi små intryck av detsamma. Vi, de minsta menar jag.

Jag hade nämligen äldre syskon också, två stycken, som redan hunnit skaffa sig fästmän och av dem blivit lovade guld och gröna skogar, så inte skulle de behöva arbeta inte. Nej, tycker någon det. Själva hade dessa ''fästmän'' intet, knappt nog arbete ibland och då var det att hänga hemma hos oss. Mor var nog godhjärtad att bjuda på det lilla vi hade och sen blev det för oss andra att vara utan när inget fanns att ta.

Storstadens dryga hushållskostnader gjorde, att allt blev värre och värre. Till slut sa' mor: ''Ni få ta korgen och gå ut och se om ni kan få något av barmhärtiga människor''.

— Vi små, jag och en yngre bror, gjorde det också, sade fru Malm efter en liten paus i hennes tal. Hon skådade framför sig, som om sett en tavla. Det var väl också hennes livs barndom, som där passerade revy. Det gick över förväntan bra. Vi fingo mycket mat och då människorna var snälla mot oss, fann vi det inte så motbjudande i längden som vi gjorde det den första gången. Men det blev icke mycket välsignelse med detta vårt bidrag. Våra äldre syskon slogo dövörat till helt och hållet för arbete och började i stället tvärtom tvinga oss ut. Fästmännen såg att det alltid fanns mat och den ena isynnerhet, som liksom min syster tyckte bäst om att ingenting göra, vistades därhemma dagen i ända.

En dag hade vi lyckats att av en snäll fru, som varje vecka gav oss rikligt med mat, få fläskkotlett, köttbullar och mycket annat gott. Det var som dessa två herrar skulle ha nosat sig till så att säga, att det fanns god mat den kvällen, ty båda två kom de dit.

Jag bad mamma: ''Sätt inte fram någon mat'', men så kom pappa hem. Han visste ej av att vi fått gå ut och bettla och vi hade lovat mamma att ej tala om det, men när karotten gått fram till de äldre utom till mamma förstås, och vi små skulle få, då fanns ej annat än sås kvar i densamma. Men då brast mitt tålamod, så liten jag var, och jag sade: ''Ska ni komma hit och äta upp maten för oss, som vi tiggt ihop'', och därmed gick jag ifrån bordet. Det växlades inte ett ord mellan någon under måltiden. ''Herrarna'' gick sin väg tidigt, men helt naturligt blev det en stormig scen inom familjen efteråt.

Jag mitt lilla pyre, som var upphovet till det hela, fick nog sitta emellan ett tag, men då jag sa, att jag ansåg det vara de större skyldighet att åtminstone s ö k a sig arbete och inte ockra på oss små, samt min far förbjudit oss att mera gå ut och tigga, kom visst samtliga på det klara med var felet låg.

Jag såg inte på länge till någon ''fästman'', men jäntorna hade snart arbete och vi slapp att gå ut med korgen.

O, så tacksam min bror var mot mig för vad jag sagt. Han formligen kramade mig så glad var han.

Något år därefter fick jag börja arbeta på en fabrik med en förtjänst av nittiofem öre i veckan och sen dess har det också varit en enda arbetets dag för mig, men gudskelov att jag fått ha hälsan.

— Ja, så var det med den historien. Ni kanske tror att förhållandet med det jag berättat skulle vara enahanda med de där små flickornas hem, men så är icke fallet. Där är det sjukdom som spelat in och inte ohåg för arbete...

— — —

Fru Malm tittade på oss över sin pincené, där vi sutto som frågetecken kring henne, och hon sade:

— Nej, jag tror ni fryser mina vänner. Vi gå in och får litet varmt och uppvärmande i oss.

Snödroppen.

Då vårsolen vintrarnas drivor smalt
du väcktes till liv av dess kyss.
Du böjde ditt huvud i längtan till allt,
som slumrat i drivorna nyss.

Du väckes av solstrålars milda glans,
när morgonen bryter ur sky.
Då böjes ditt huvud för vindarnas dans
till bön under skuggor, som fly.

Det låter som svaga små klockors klang,
när vindarna komma och gå:
en jublande livston, som klingande sprang
i längtan mot himmelens blå.

Sig Geide.

Några av föreläsningarna från instruktionskursen komma att efterhand införas som artiklar i M o r g o n b r i s. Ö k a u p p l a g a n!

Instruktionskursen.

Den av förbundsstyrelsen anordnade instruktionskursen 21—26 februari hade rönt en verkligt god anslutning, då icke mindre än omkring 80 deltagare från så gott som hela landet bevistade densamma. Föreläsningarna voro gediga och lärorika, och verkligen påfrestande.

De åhördes dock med stort intresse och en uppmärksamhet som för föreläsarna var synnerligen tacksam. I samband med kursen hade förbundsstyrelsen anordnat två större möten, det ena med föredrag av advokaten Eva Andén om lagförslaget om ändring i lagen om fosterfördrivning och det andra i bostadsfrågan med föredrag av fru Nelly Thüring och riksdagsman Ernst Hage.

Ett glatt och trevligt samkväm hade kursen på fredagens afton, under den bästa stämning. På lördagen gjordes ett lärorikt besök på Stockholms stads yrkesskolor och på söndagen företogs en vandring i Stockholms allmänna försörjningsinrättning, och Stockholms stads utackorderingsbyrå för barn.

Under kursen gav Agnes Söderkvist en mycket lärorik instruktion i studiecirkelarbete och Agda Östlund om klubbarnas arbete, och på kursens sista 2 timmar diskuterades om bästa sättet att genom distrikten fortsätta med liknande kurser.

Förbundsstyrelsen avtackades hjärtligt för initiativet och det goda förarbetet för denna kurs.

Svensk kvinna medlem i folkförbundets mandatråd.

Fru Anna Wicksell är utsedd till ledamot av folkförbundets kommission för granskning av mandatens förvaltning. I fru Wicksell får kommissionen sin enda kvinnliga medlem och det blir med hennes inval första gången en kvinna suttit i en internationell kommission.

Från fackföreningarna.

Kvinnornas fackliga strävanden visa gott resultat.

Bryggeriarbetareförbundets avd. 15 i Stockholm (kvinnliga) har hållit sitt årsmöte. Ur styrelsens årsberättelse återge vi följande:

Avdelningens medlemsantal var den 31 dec. 1920 407.

Avdelningen har under året hållit 9 ord. och ett extra möte samt 22 styrelse- och kommittésammanträden. Å extra möte i juni månad behandlades lönefrågan, och somliga röster höjdes för att då uppsäga det gällande avtalet, andra däremot ansågo det vara fördelaktigare att få en viss procentförhöjning på den direkta lönen samt sjukersättning.

Efter en längre debatt enades mötet om att begära en viss löneförhöjning på det förut gällande avtalet, särskilt med hänsyn till det nya maskinsystem som skulle genomföras. Förhöjning begärdes således med 30 proc. vid bryggerierna och 35 proc. vid porterbryggerierna på det nu gällande avtalet.

Vid mötet i oktober lämnades av ordf. rapport över nuderhandlingarna och skulle för Münchens system förhöjningen bli 1: 10 pr tusen samt för Prudstoftes system 1: 75 pr tusen flaskor; detta skulle motsvara ungefär en förhöjning av 29 öre i timmen vid Münchens system och 35 öre i timmen vid Prudstoftes system.

För timpenningsarbeterskorna höjdes timpenningen med 25 öre pr timme.

Ersättningen höjdes vid sjukdomsfall från 4: 50 till 5: 50 pr dag.

Mötet godkände enhälligt underhandlingarna.

Vid porterbryggerierna höjdes timpenningen till 1: 42 i timmen.

Omedelbart efter underhandlingarnas avslutning började etiketteringsarbetet, vilket arbete drog ned timpenningen särskilt vid Hamburger och S:t Eriks, varför nya underhandlingar måste börja. Avd:s ordf. utsågs att fortsätta dessa underhandlingar och hava dessa underhandlingar nu äntligt blivit slutförda med ett för arbeterskorna gott resultat. För svagdricksbryggerierna, särskilt Kronan, fördes genom Arbetsgivareföreningen underhandlingar i 6 månader angående ett litet lönetillägg, som kompensation för den korta arbetstiden vid detta bryggeri. Efter långvariga underhandlingar beviljades den av avdelningen gjorda framställningen. I övrigt har av ordf. utförts 14 olika uppdrag, vilka alla av mötet godkänts.

Inom avdelningen har företagits en obligatorisk uttaxering till partiets valfond av 5 kr. pr medlem, inbringande 1,514 kr., och frivilliga listor ha förekommit för Söderby, Wienbarnen m. fl.

Anslag har ur kassan beviljats till Brantings och Lindhagens 60-årsdagar, Arbetarnes Bildningsförbund, Birkagården, Anna Lindhagens 50-årsdag m. fl.

Vid den fackliga och politiska kvinnokongressen var avd. representerad av 6 ombud samt vid Socialdemokratiska kvinnokongressen i Stockholm med 4 ombud.

I dec. uppsades avtalet vid vattenfabrikerna och upptogos underhandlingar därstädes den 4 febr.

Års- och revisionsberättelserna godkändes och beviljades styrelsen ansvarsfrihet. Den avgående styrelsen återvaldes enhälligt och består av ordf. fru Anna Johansson-Wisborg, kassör Anna Olsson samt Helena Stålander, Maria Olsson, Brita Dam, Anna Vandland och Augusta Lindström.

Städerskornas fackförening.

Stockholms stads folkskolestäderskors förening (avd. 108 Svenska Kommunalarbetareförbundet) höll söndagen den 6 februari sitt årsmöte.

Styrelse- och revisionsberättelserna godkändes och beviljades den avgående styrelsen full och tacksam ansvarsfrihet. Av styrelsens berättelse framgick, att avdelningens medlemmar under året erhållit en löneförhöjning av 25 procent och utgör den sammanlagda förhöjningen 275 procent å de 1914 gällande lönerna. Detta bevisar organisationens betydelse för denna grupp av kommunalanställda, som före 1914 icke voro organiserade. Avdelningen bildades i november 1918 och äro nu så gott som samtliga vid folkskolorna anställda städerskor anslutna till densamma. Även vid andra kommunens verk har städerskepersonalen anslutit sig och synes denna avdelning bliva en mycket livaktig och intresserad organisation.

Av den avgående styrelsen återvaldes fruar

Det ligger i Edert eget intresse
att göra Edra uppköp i
KONSUMTIONSFÖRENINGEN STOCKHOLM MED OMNEJ
VARJE KÖPARE HAR DEL I ÖVERSKOTTET.

Anna Johansson-Wisborg, Klara Södergren och Gunilla Eriksson samt nyvaldes fru Ester Carlsson och Ida Vilhelmsson. Till revisorer valdes fruar Anna Pettersson, Hilda Dahlin och Karolina Karlsson.

Bland de frågor som behandlades var även kvinnornas ställning till de kommande stadsfullmäktigevalen. Avdelningen beslutade uppmana medlemmarna att mangrant deltaga i dessa val samt för övrigt genom agitation verka för att alla kvinnor tillvaratagа sina intressen vid desamma. Mötet beslöt vidare uppdraga åt uppbördsmännen att upptaga prenumeranter på Social-Demokraten.

Efter årsmötet, som präglades av den bästa stämning, bjödos samtliga deltagare på kaffe, sång och musik, av en för arbetarerörelsen mycket intresserad kvinnlig medborgare.

Från kvinnoklubbarnas arbetsfält.

Från Sparreholm.

Sparreholms kvinnoklubb hade den 13 och 14 febr. lyckats erhålla den här på platsen mycket omtyckta talarinnan fru Nelly Thüring från Göteborg, som höll ett föredrag och en föreläsning i härvarande Folkets Hus.

»Vilka äro tidens mest brännande frågor?», var ämnet för söndagens föredrag.

Det kan synas förmätet, yttrade talarinnan, att ens bjuda till att besvara en så invecklad fråga, då allting tycks vara ett kaos, men det gäller att inte tappa huvudet utan lugnt och lidelsefritt bjuda till att lösa tidens problem. Annars komma vi ingen vart. Ehuru talarinnan ansåg det kanske onödigt att återupprepa vad väl alla visste — att de slutliga bestämmelserna om den allmänna, lika och direkta rösträtten för män och kvinnor från 23 års ålder även på det politiska området nu av riksdagen stadfästs — kunde hon dock icke underlåta att än en gång påminna därom, enär detta var något så betydelsefullt, att folk ännu inte kunnat fatta det. I synnerhet gäller detta för kvinnorna, som nu helt plötsligt befinna sig i en situation, där de med eller mot sin vilja komma att i stor utsträckning avgöra den närmaste tidens politik i ena eller andra riktningen. Kvinnornas fostran till ansvarskännande, kunniga och vidsynta samhällsmedborgare var därför ytterst viktigt, om vi vilja främja en framstegs- och utvecklingspolitik.

Medborgarrättens genomförande var bara det första steget i den riktningen, sedan kommer det egentliga samhällsarbetet. Vad är det då som behöver göras? Det är nästan lättare att säga vad som inte behöver göras. Det är en allmän klagan bland alla människor, bland rika och fattiga, producenter och konsumenter, ja, över hela linjen. Bevisar inte detta, att hela samhällskroppen är sjuk och att en operation måste till? Alla vilja ha det annorlunda, men man vet inte vad som bör göras och så klagar man i stället för att handla. — Ingen filosof, ingen samhällsreformator mer än tysken Karl Marx har framlagt ett detaljerat nytt samhällsprogram, och det är detta so nu håller på att arbeta sig fram. Principerna äro desamma som Kristus för 2000 år sedan framhöll — med huru stort resultat? — Detaljerna äro utformade att omfatta det dagliga livets förhållanden, först och främst från den ekonomiska sidan. Styrkan i socialismen ligger just däri, att den vill ordna upp, genom ett nytt samhällssystem, de ekonomiska värdena. De äro icke allt, kanske icke ens de viktigaste, men dock oerhört betydelsefulla, om icke mänsklighetens hela diktan och traktan skall bli penningförvärvet. Konkurrensen och dyrkandet av guden Mammon hotar nu att förstöra allt det mänskligt goda, all strävan efter först och främst den andliga kulturen, och dödar varje spår av broderskärlek och samhörighetskänsla. Det är detta som måste läggas om alldeles från grunden, innan vi kunna drömma om verklig frihet och självansvar. Om vi lugnt och utan förutfattad mening genomstudera socialismens program, skola vi finna alla de förslag framlagda, som, om de realiseras, skola ge oss det drömda nya samhället. Många människor äro ännu rädda för blotta ordet socialism — utan att ha en aning om vad som menas därmed — i synnerhet är detta fallet på landsbygden. Man förstår inte att socialismen är en stor omkapande idé, som förr eller senare måste omformas i mänsklighetens utvecklingshistoria. Man tror i sin okunnighet, att det är bara någonting som arbetarna, underklassen, hittat på för att framskapa missnöje och oreda i vårt lugna, självbelåtna liv. — Utom det lilla fåtalet verkligt rika skulle alla de övriga få enbart fördelar genom en omläggning av samhället i den riktningen. Varför våga vi då inte försöka, varför inte riskera något, om vi nu alla äro missnöjda? Sämre än vi nu ha det kunna vi ju inte få det. Vi äro för lata, för fega, för dumma och egoistiska därtill, det är så bekvämt att bara låta allting gå.

Talarinnan redogjorde därefter för de båda strömriktningarna: utveckling och framåtskridande, stillestånd eller tillbakagång samt i samband därmed de olika partibildningarna omkring dessa. Att de, som äga mycket av denna världens s. k. goda, vilja bevara detta, är väl mänskligt, om än egoistiskt, och även att de som sakna allt detta vilja dela med dem. Liberalismen fick sin förklaring, och därefter övergick tal. till att så gott som punkt för punkt behandla det socialdemokratiska programmet från såväl dess ändamål som dess politiska detaljer.

Tal. var övertygad om nödvändigheten härav, då det säkerligen fanns många, även inom våra egna led, som endast helt flyktigt genomläst detsamma.

Det behövs en fördjupning, en utvidgning av socialismen, om vi vilja vinna alla för vår stora, rättvisa sak, och om vi vilja genomföra den utan strid, hat och våld. Dessa problem äro viktiga och fordra sin lösning, och nu ges ju tillfälle. Alla ha medbestämmanderätt, alla kunna gemensamt genomföra vad de vilja. Vore det inte en bragd för just kvinnorna och de nytillkomna väljarskarorna? Talarinnan uppmanade därför kvinnorna att sluta sig till de socialdemokratiska föreningarna och var och en i sin mån arbeta för och bidraga till ett nytt broderskap.

Särskilt påpekades vikten av att studera det s. k. socialiseringsproblemet, industriell demokrati, jordreformfrågan, nationernas förbund samt undervisningsspörsmålen och värdet av ett stort internationellt språk.

Talarinnan avtackades med livliga applåder av den mycket talrika publiken. Vid föredraget medverkade kantor M. Krän och folkskollärarinnan fru Ester Norrbom med musik till fiol och piano, vilket bidrog att höja stämningen. De avtackades också med hjärtliga applåder.

Vid måndagens föreläsning talade fru Thüring i bostadsfrågan om »Svenska folkets bostadsförhållanden i jämförelse med utlandets». Med talrika instruktiva skioptikonbilder illustrerade talarinnan huru hela befolkningen i ett idealsamhälle, en engelsk trädgårdsstad, lever och bor. Samtidigt redogjordes för den stora internationella bostadskongressen i London förra sommaren.

Den mycket intressanta föreläsningen, som åhördes av en talrik publik, mottogs med livligt bifall. *A. K. G.*

Från Norrköping.

Norrköpings kvinnoklubb höll sitt 14:de årsmöte måndagen den 14 febr. Av årsberättelsen framgår, att utsikterna för klubbens verksamhet glädjande nog synas ljusna allt mer. Mötena ha varit talrikt besökta, vilket visar hän på stegrat intresse bland medlemmarna för arbetet. Under året ha hållits 10 ord. möten och har styrelsen under samma tid haft 14 sammanträden. Inkomster och utgifter ha balanserat på en summa av kr. 1,192: 16 med en kassabehållning av kr. 139: 37. Två andelar à 30 kr. pr st. ha inbetalats i byggnadsföreningen Folkets hus samt 2 andelar à 50 kr. i Tryckeriföreningen Norrköping. Förutom dessa två till fullo inbetalda andelar har klubben 5 andelsbevis i sistnämnda företag å tillhopa 50 kr. Av tidningen Morgonbris har försålts 1,200 ex. För att stärka klubbens ekonomi har under sommaren anordnats en danstillställning i Folkets park samt en pa-

F K 33

Fernqvists Kappaffär

33 Drottninggatan **33**
n. b. och 1 tr. upp

Stort lager av in- och utländska nyheter
i
Damkappor, Dräkter och Kjolar

till billiga bestämda priser. **Obs.! Beställningar utföres till billiga priser.**

ketauktion. Nettoinkomsterna å dessa blevo resp. kr. 166: 62 och kr. 131: 65. Till arbetarekommunens valfond har ur kassan tecknats 25 kr. samt insamlats 53 kr. för samma ändamål. Aktuella frågor ha diskuterats, som exempelvis bostadsproblemet, förbudsfrågan, frågan om vilohem för gamla arbeterskor, skolan och hemmet, naturskydd, om arbetarpressen och valarbetet bland kvinnorna. Deklamation och uppläsningar har även förekommit. En utflykt och en julgransfest har anordnats för medlemmarnas trevnad. Under valrörelsen hölls ett större agitationsmöte i Arbetareföreningens salong med fru Ruth Gustafson som talare.

Till styrelse under det kommande arbetsåret valdes: ordf. fru Mimmi Gyllander, nyvald, samt fruarna Ellen Cederstrand, Alma Tignell, Magda Pettersson och Augusta Hammarberg. Revisorer blevo fruarna Elin Wallentin, omvald, samt Hedvig Windisch och Anna Gustafson, nyvalda. Dessutom valdes ombud i Tryckeriföreningen Norrköping, Norrköpings studiecirkelbibliotek samt ombud till Folkets hus årsstämma.

Kvinnoklubben riktar genom denna tidning en uppmaning till utomstående kvinnor att visa förståelse för klubbens strävanden att sprida upplysning. Ansluten eder till klubben och hjälp till i detta arbete. Kom ihåg, att med kvinnans medborgarrätt följer också ansvar! M. G.

Alnö norra kvinnoklubb.

Alnö norra kvinnoklubb höll den 31 jan. sitt första årsmöte. Sedan mötet öppnats med sång föredrogs styrelse- och revisionsberättelserna, som godkändes, och beviljades den avgående styrelsen full och tacksam ansvarsfrihet. Vid klubbens bildande ingick 18 medlemmar och antalet har vid årets slut ökats till 38. Vid årsmötet ingick 3 nya medlemmar i klubben. Under året ha hållits 23 ordinarie möten, 4 styrelse- och 3 symöten och för välgörande ändamål en sommarfest. Av tidningen Morgonbris har försålts 340 ex. Klubben har skänkt 40 kr. till partiets valfond, 10 kr. på Hj. Brantings 60-årsdag samt andra små anslag, tecknat 2 andelar i den Kooperativa handelsföreningen i Nacka. För valagitationen har 100 ex. valbroschyrer utdelats. Klubbens inkomster och utgifter balanserade på kr. 603: 66.

Till styrelse för det kommande året valdes fruarna Helena Berndt, Maria Sedin (omvalda) samt fruarna Edla Sedin, Fanny Larsson och Ida Larsson (nyvalda). Till revisorer valdes Anna Jonsson och Maria Ulvsparre. Ersättare Anna Strömberg.

Klubben är genom Alnö norra arbetarekommun ansluten till det soc.-dem. arbetarepartiet samt till Sverges soc.-dem. kvinnoförbund.

Efter mötets slut var samkväm anordnat, vartill medlemmarnas män voro inbjudna. Kaffe med gott bröd, te och smörgåsar serverades, sedan omväxlande sång, musik och lekar. Männen utbringade ett fyrfaldigt leve för kvinnoklubben. En god kamratanda samt en trevlig feststämning var rådande.

Och hoppas vi att för det kommande året gå ljusare tider till mötes. Kvinnan har ju även sitt människovärde och vi böra göra allt vad vi kunna för att få ett bättre samhälle. Kvinna, lär dig känna din plikt och ditt ansvar och kom ihåg att enighet ger styrka. In i kvinnoklubbarna!

Med kamratlig hälsning landet runt.

H. B.

Från Blekinge.

Konferens hölls söndagen den 6 febr. i Karlshamn med ombud från samtliga kvinnoklubbar i Blekinge. Vid klubbarnas senaste kamratmöte beslöts vidtaga en del förarbeten för ett blivande distrikt. Dessa förarbeten ha blivit verkställda och konferensen beslöt enhälligt att bilda Blekinge distrikt av soc.-dem. kvinnoförbundet. Förslag till stadgar diskuterades och antogs samt beslöt konferensen att distriktet omedelbart skall träda i verksamhet.

Till distriktets ordf. valdes Bernhardina Bengtsson. Övriga styrelseledamöter blevo: Anna Sjöström och Lisa Landström, samtliga i Karlshamn, Betty Andersson, Ronneby, och Alma Ågren, Sölvesborg. De tre förstnämnda skola utgöra verkställande utskott. Styrelsesuppleanter: Stina Nordin, Karlskrona, Johanna Ljungström, Siggarp, och Kalla Andersson, Ronneby. Till revisorer valdes: Lotten Stendahl, Sölvesborg, Hilda Jönsson och Olivia Karlberg, Karlshamn, med Anna Olsson, Karlshamn, och Eva Bergkvist, Karlskrona, som ersättare. Dessutom utsåg konferensen Bernhardina Bengtsson att som ombud för det nybildade distriktet deltaga i såväl kvinnornas förbundskonferens i Stockholm den 17—20 febr. som ock den instruktions- och upplysningskurs, vilken av kvinnoförbundets styrelse anordnas i Stockholm den 21—26 febr. d. å.

Konferensens ordf. riktade till sist en varm vädjan till ombuden att var på sin plats, både själva och genom inverkan på övriga kamrater inom de olika klubbarna, göra allt vad i deras förmåga står för distriktets lycka och framgång. Besluten, som fattats vid denna konferens betyda ett steg framåt — låt vara, kanske endast ett tuppfjät — men framåt i alla fall. Det gäller nu för oss alla och envar att bidra till att distriktet må fylla sin uppgift som sammanhållande länk för de soc.-dem. kvinnorna i Blekinge samt också bedriva ett intensivt agitations- och upplysningsarbete bland den stora oförstående massan utom kvinnorörelsens leder.

Konferensen avslöts med avsjungandet av ''Internationalen'' och ett leve för det nybildade distriktet. B. B.

Ett besök vid Hagaberg.

Arbetarnes Bildningsförbund har, som ett led i sin bildningsverksamhet låtit förfärdiga ljusbildsserier, vilka utlånas till organisationer landet runt. Början gjordes med en serie om folkbildningsarbetet. Som n:r 2 har nu kommit en serie väl valda, intressanta och instruktiva bilder från Rösiös riksbekanta Hagaberg. Vi få här, på duken, göra ett strövtåg genom hela Hagaberg, dess jordbruk, trädgård och ekonomibyggnader. För den som någon gång besökt Hagaberg, blir återseendet av dessa bilder en angenäm erinran om besöket. För alla andra måste det också vara av stort intresse att få se Hagaberg på detta sätt.

Vad som gör bilderna yttermera intressanta är det tryckta, av Rösiö skrivna föredrag, som medföljer bilderna. Varje bild får sin förklaring och vissa saker, t. ex. djupgrävning, luzernodling m. m. får en utförlig beskrivning. Alltså på en gång underhållande och instruktiv.

A. B. F. är att gratulera till den lämpliga serien och allmänheten till möjligheten att för en ringa slant få se en av svensk jordkulturs märkesplatser.

Bildserien 65 st. bilder lånas ut mot 5 kr. pr gång jämte porto. Rekvirenten svarar för att bilderna återställas i gott stånd och omedelbart efter begagnandet. Rekvisition av

BANKAKTIEBOLAGET NORDEN

Alla slag av bankaffärer — Högsta inlåningsränta

Stockholms södra kvinnoklubb (soc.-dem.) avhåller ordinarie sammanträde 1:sta onsdagen i varje månad kl. 8 e. m. i lokalen 3 tr. Södra Folkets Hus.
Ordf. fröken *Anna Svensson*, Grindsgatan 10, III, Stockholm. *Styrelsen.*

Vasastadens soc.-dem. kvinnoklubb har ord. möte 1:sta måndagen och 3:dje tisdagen i varje månad kl. 7,30 e. m. å lokalen Upplandsg. 51, 1 tr. (Gustav Vasa-automaten).
Uppbörd och inskrivning varje möte.
Styrelsen.

Kungsholms soc.-dem. kvinnoklubb avhåller ord. möte 3:dje onsdagen i varje månad kl. 8 e. m. S:t Eriksgatan 21.
Ordf. Hildegard Ström, Bergsgatan 27, 1 tr. ö. g.

Föreningen för Hembitraden i Stockholm avhåller möte 1:sta torsdagen i varje månad kl. 8,30 e. m. i Folkets Hus P-sal, 3:dje torsdagen i Folkets Hus C-sal.
Styrelsen.

Billesholms soc.-dem. kvinnoklubb håller ord. möte i Folkets Hus i Södra Vram 2:dra tisdagen i varje månad kl. 7 e. m.
Styrelsen.

Solna soc.-dem. kvinnoklubb håller möte 2:dra tisdagen i varje månad kl. 8 e. m. i Huvudsta Folkets Hus och 4:de onsdagen i varje månad kl. 8 e. m. i Hagalunds Folkets Hus. *Styrelsen.*

Arvika soc.-dem. kvinnoklubb avhåller ordinarie möte 2:dra måndagen i månaden kl. 8 e. m. å Folkets Hus' C-sal.
Styrelsen.

Eskilstuna kvinnoklubb avhåller ordinarie möten 1:sta måndagen i varje månad kl. 7.30 e. m. i Folkets Hus, rum n:r 4.
Styrelsen.

Spånga soc.-dem. kvinnoklubb avhåller ordinarie möte första torsdagen i varje månad kl. 8 e. m. i Folkets Hus.
Styrelsen

Stockholm 1921. A.-B. Arbetarnes Tryckeri.